

Intervju sa psihologinjom Srednje škole Marka Marulića Slatina

ČITANJEM PROTIV NASILJA

Nasilje je posljednjih godina, nažalost, česta pojava gotovo u svim društvenim porama, uključujući i školu. Djecu u školi, ali i izvan nje, mogu sustavno i uzastopno uznemirivati i napadati njihovi vršnjaci. Što je vršnjačko nasilje, u kojoj je mjeri prisutno, povećava li se i na koje ga je načine moguće prevenirati saznajemo iz razgovora sa psihologinjom naše škole, prof. Ljiljanom Matošević.

Nasilje je ...

Koliko dugo radite u školi?

U ovoj školi u stalnom sam radnom odnosu od 1992. godine.

Nasilje se kao društvena pojava tumači na vrlo različite načine, stoga postoje i njegova različita shvaćanja i definicije. Što je za Vas nasilje?

Nasilje je skup ponašanja kojima se uspostavlja moć i kontrola nad drugim osobama upotrebom sile, zastrašivanjem i manipuliranjem. Uključuje tjelesno, psihičko i seksualno zlostavljanje, te materijalno ili radno iskorištavanje.

Spomenuli ste oblike tjelesnog i psihičkog zlostavljanja. Na temelju Vašeg dosadašnjeg radnog iskustva, je li bilo više fizičkog ili psihičkog nasilja među učenicima?

Iskustvo mi govori da je u većoj mjeri bilo psihičkog zlostavljanja među učenicima. Smatram da je ono općenito zastupljenije u školama, ali moram naglasiti da ga učenici i ne doživljavaju na taj način. Recimo, nasilje je ako netko nekome gleda poruke. Obraćanje riječima pogrdnog značenja nekim učenicima, nažalost, postao je dio njihova svakodnevnog razgovornog jezika i to u tolikoj mjeri da ih gotovo i ne doživljavaju pogrdnima, također je nasilje. Dakle, definitivno prevladava psihičko nasilje.

Žrtve nasilja trebaju Vašu pomoć

Okolina bi trebala reagirati na nasilje, pomoći žrtvi i u situacijama kada nisu nazočni nasilnom činu. Kako uopće prepoznati žrtvu vršnjačkog nasilja?

Ako ti osoba koja je žrtva nasilja ne kaže sama da je zlostavljana, moguće ju je prepoznati po promjenama u ponašanju. Često se takve osobe, ako nasilje duže traje, povuku i ne pričaju ili su uznemirene, zamuckuju, brzo planu, ponekad su i agresivne. U svakom slučaju, nisu više osobe istoga ponašanja. Važno je odmah reagirati davanjem podrške žrtvi kako ne bi šutjela.

Ako ju okolina ne prepozna, što može i treba učiniti žrtva vršnjačkog nasilja?

Budući da se radi o mladim ljudima, učenicima, tu su uglavnom i njihovi roditelji, stoga je od iznimne važnosti povjeriti se prvo njima u slučaju bilo kakve vrste nasilja. S druge strane, tu su naravno i profesori, razrednici ili stručni suradnici. U svakom slučaju, treba naglasiti da žrtva nasilja treba sama odlučiti kome će reći. Mi podučavamo djecu da izaberu nekoga kome će reći što im se događa, nije važno tko će to biti, važno je reći i to bi bilo najbolje čim se nasilje dogodi. Tu su i različite institucije i udruge: MUP (Red Button), Centar za socijalnu skrb, Hrabri i Plavi telefon. Njihova zadaća i jest da nam pomažu kada se nađemo u nekoj krizi, bilo da smo žrtva ili očevidac.

Koje su posljedice vršnjačkog nasilja na žrtvu zlostavljanja?

Posljedice su mnogostruke i sve su izuzetno štetne. Prije svega gubitak samopoštovanja, tuga i povlačenje u sebe, gubitak koncentracije, poteškoće sa spavanjem, depresivna raspoloženja zbog kojih se poseže za cigaretama, alkoholom, sredstvima za smirenje ili drogom. Posljedice mogu biti i poteškoće s apetitom (uzimanje previše ili premalo hrane). Osoba može izbjegavati školu, ne razgovarati, u potpunosti promijeniti ponašanje u odnosu na svoju okolinu, a može doći čak i do samoubojstva.

Rješenje = prevencija

Na koje se načine društvo može i mora boriti protiv vršnjačkog nasilja?

Prije svega prevencijom, pogotovo u školi. Školi je izuzetno važna prevencija. To je mjesto gdje mladi ljudi trebaju naučiti što je nasilje, koji su njegovi oblici i posljedice, kako ih prepoznati i kako se i na koji način zaštititi, kako reagirati u situaciji kada te netko zlostavlja.

Isto tako u preventivne programe ulazi i edukacija o tome što učiniti da ne budeš nasilan, na koji način sebi pomoći da izabereš društveno prihvatljivo ponašanje, a ne nasilne oblike.

Moram naglasiti da je u procesu odrastanja pojedinca najvažnija obitelj. Uz školu, obitelj je također važna u smislu prevencije. Važno je da djeca i roditelji iskreno komuniciraju, da kažu svojim roditeljima što ih tišti, što im se događa. Izuzetno je važno da se uspostavi povjerenje između djece i roditelja kako bi onda roditelji pravovremeno mogli zaštititi svoje dijete.

Spomenuli ste prevenciju koju provodi škola. Možete li pobliže opisati na koji način profesori i stručni suradnici sudjeluju u toj prevenciji?

Učenici prvenstveno moraju osvijestiti da je svaki profesor, u bilo kojoj školi i bez obzira na to što podučava, voljan pomoći svakom učeniku ako ima bilo kakav problem. Žrtve vršnjačkog nasilja često misle da su one krive za to što im se događa, ali to nije tako. Često se boje obratiti bilo kome ne bi li ga ta osoba okrivila zbog toga što mu se dogodilo. Moram naglasiti da je svaka osoba odgovorna za svoje ponašanje i ne može se pravdati da je izazvana nečijim postupcima jer uvijek možemo i moramo izabrati ponašati se na društveno prihvatljiv način.

Što se tiče načina provedbe prevencije, postoje različite radionice koje razrednici mogu primjenjivati na satu razrednika kako bi učenike podučili kako reagirati, što učiniti, što je uopće nasilje, na koji ga je način moguće i prevenirati, ali i suzbiti ako se nešto dogodi. Stručni suradnici također mogu i trebaju biti uključeni u nastavni proces i na taj način izravno pomoći učenicima. U našoj školi svake godine provodim radionice prevencije nasilja u ljubavnim vezama s učenicima trećih razreda. Reakcije i njihovi dojmovi redovito su pozitivni a zaključci gotovo uvijek identični - učenici tijekom radionice mijenjaju poimanje nasilja. Iz perspektive promatrača uočavaju nasilne postupke koje dotad ne bi uopće nazvali nasilnim. Dakle, svaki profesor i stručni suradnik svakodnevno rade na suzbijanju nasilja.

Mislite li da su mediji i tehnologija pridonijeli porastu vršnjačkog nasilja?

Moguće je. Što gledate na televiziji? Kakve filmove, pa čak i animirane, reklame, vijesti? Svakodnevno smo izloženi temama nasilja, ubojstava, obračuna, iznuda i sl. Model koji svakodnevno dobivamo često nije pozitivan. Ako ovome pridružimo i činjenicu da učenici dosta vremena provode i na društvenim mrežama koje su mjesto na kojem se vršnjačko nasilje učestalo odvija, mediji definitivno imaju udjela u cijeloj priči o nasilju. To naravno ne znači da ih smatram negativnom pojavom, ali su plodno tlo za daljnji tijek nasilja.

Čitanje x 3

Za kraj, što poručujete mladima, kako oni sami mogu spriječiti vršnjačko nasilje?

Mladima je važno osvijestiti da je nasilje ružan oblik ponašanja, da nikoga ne čini moćnim, već suprotno. Nasilnici misle da su snažni i jaki, da kontroliraju situaciju. Međutim, nasiljem zapravo prikrivaju nemoć i pokazuju vlastitu slabost.

Svatko bi trebao „raditi na sebi” - učiti i usvajati oblike ponašanja koji su društveno prihvatljivi. Važno je verbalizirati ono što osjećamo, ali na društveno prihvatljiv način. Komunikacija je također ključna a poznato je da se ona razvija čitanjem. Stoga, mladi bi trebali čitati, čitati i čitati. U čitanju je važno propitivati vlastite i uviđati postupke i iskustva drugih, naročito onih negativnih, i izabrati pravi put, put na kojem ne trebamo činiti drugima što ne bismo htjeli da nama čine drugi.